

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj X.

V saboto 25. septembra (ranojesna) 1852.

List 77.

Hebrejske melodije.

Po angleškem L. Byron-a, poslovenil Jeriša.

VII.

Jephtova hči.

Ker očina, ker Bog naš velí,
O gospod moj, da umrè tvoja hči,
Ker tja obljuba je vzmagala le —
Vbòdi njedro: razkrito ti je!

I glas moje žali je preč,
I goré me ne gledajo več:
Če tvoja roka ukloni me v prah,
Zaboleti ne može me mah!

To, moj oče! verjemi le mi —
Da tak čista je hčere tje kri,
Ko tvoj blagoslov, k' prosim ga še —
Zadnja misel, ki blaži tu me.

Sbor Salemskih naj plaka le div!
Bodi vitez, sodnik nevklonjiv,
Bitvo zate udobila sim ja,
I očina i ti sta prostá.

Kad ta kerv, ki si dal jo, scurí,
Kad ti glas, ki ga ljubiš, zdoní,
Se ponosno spòminjaj me še,
Da umiraje — smehljala sim se.

Skušnje o plesnobi grojzdja.

Grojzdna bolezn, ki se zmiraj bolj razširja, je tako važna, da mislimo prav storiti, ako svojim bravcem povémo, kaj se je letos po svetu o nji mislilo in skušalo.

Ali plesnjivec (Schimmel), to je, tisto sila majčkino gobovje, ki ga vidimo na bolni terti in bolnim grojzdji, je vzrok bolezn ali le nasledek njeni, so si misli še navskriž; gotovo je, da je plesnjivec le nasledek bolezn, in da z odpravljenim plesnjivcem se ne odpravi notranja bolezn.

Robineau Desvoidy terdi, da ena žival (merčes) je, ki terto oškodje in od tod izvira bolezn. Slavni rastlinoslovec Mohl (Bot. Ztg. Nr. 1. 1852), ki je z drobnogledalom več bolnih tert na več krajih natanjko ogledoval, ni nikdar kake živali zapazil. Mohl pravi, da plesnjivec je vzrok tertne bolezn, ker pred njim terta nikakoršniga bolestniga znamnja (?) ne kaže; plesnoba je le po poveršini tert ali grojzdja in ne seže noter, ali od znotraj ne pride na poveršino. Skušnja, da se bolezn odžene, ako se bolna terstika odreže ali scer plesnoba zmije, podpira Mohlovo misel. Še bolj jo pa poterdi, da nar manjši sapica kužnino te bolezn zanese dalječ krog in krog.

To, kar Mohl terdi, pa poderó skušnje gosp. Franca Fontana-ta iz Lazis na Veroneškim, ki

je korenine bolnih tert rujave in perhljive našel; tudi tertni lés je bil tu in tam neke černe vode navzet. Po tem takim ni plesnjivec nič družiga, kakor le nasledek bolezn, in vse umivanje in polivanje je prazno delo.

A. Piazzalonga v Mantovi misli, da neka mègla je vzrok te bolezn; on svetje tert z amonjakam, apnéno vodo in scavnico škropiti, — pa spet druge skušnje so učile, da scavnica več škodje, kakor koristi.

Prof. Pasi v Pavii svetje s kropam (40 do 45 stop. R.) bolne tert umivati in zemljo s slamo pokriti, da nezdravi zemeljni puh tert ne okuži. Gosp. prof. Pasi ima čudno misel od puhov in soparov!

Bernard Grigolati je tert, ki so bile lani bolne, podolgoma vrezal in je v rano majhin kamniček vtaknul, da je odperta bila in se iz nje gosta smolnata voda cedila. Letos — pravi — so tert, katerim je tako pušal ali fontanelo stavil, zdrave ostale.

Dr. Beggiato iz Vicence pravi, da je po celi deželi bolezn; po njegovih skušnjah so bile tert v nogradih, ki so med žitnim poljem, pred žetvijo popolnoma zdrave; malo ur po žetvi pa so zbolele; tudi tiste tert so bile bolj bolne, ki so se po košatih kostanjih vile, kakor tiste, ktere so po javorih bile. On pravi, da vsi pomočki nič ne pomagajo, kadar je bolezn že tert napadla; sončna in zračna lega, zdrava močna terta in pa umna reja jo pa gotovo odverne.

Zakaj je meso ene leta dražji? in kako temu v okom priti?

(Konec.)

Kakor se ne da tajiti, da imenovani vzroki so pravi vzroki dragine mesa, ravno tako se ne more pričakovati, da bi cena mesa spet kmalo taka bila, kakor je bila pred leti, ker le z odpravo vzrokov se bo cena ponižala.

Nekteri imenovanih vzrokov znajo kmalo je-njati, na priliko: da srebro pride spet na dan, da se armada pomanjša, da goveja kuga jenja; ako se vse to zgodi, bo šla cena mesa nekoliko nazaj; ali stanovitna nižji cena se ne more tako hitro pričakovati, kakor marsikter misli, ki ni prevdaryl natanjko te reči.

Poglavitna reč je, da se v našim cesarstvu toliko živine priredi, kolikor je povžijemo, da ne bo treba po ptujih deželah segati in nam od njih odvisnim biti. Živinorejo povzdigniti in pomnožiti izrejo goved, je tedaj tisto naravno sred-